

Samarbejde om overgange og skolestart

Schoug Psykologi & Pædagogik

Præsentation

Schoug Psykologi & Pædagogik

- Udvikling og læring i pædagogiske institutioner
- Organisationsudvikling
- Forandringsprocesser
- Samarbejde og kommunikation

Forskning:

- Børns oplevelse af overgangen mellem børnehave og skole;
- Det professionelle samarbejde om skolestart

Øvelse: Egne overgangserfaringer

1. Beskriv en overgang i dit eget liv, som indebar et betydningsfuldt skift for dig
2. Hvad kunne evt. have lettet overgangen for dig?

Socialforskningsinstituttets forløbsundersøgelse

Formålet med undersøgelsen er at belyse 7-årige indvandrer- og flygtningebørns møde med det danske samfund ved skolestart.

- Børnene har det generelt godt. 78% af børnene trives, 6 pct. af børnene befinder sig på grænsen til normalområdet, mens 5 pct. af børnene har det dårligere, end hvad der må betegnes som normalt.
- 75 % af børnene er glade for at gå i skole, 23 % er mindre eller ikke glad for at gå i skole
- 90 % af børnene går i dansk folkeskole, 8 pct. går i en privatskole, hvor undervisningssproget er dansk, og kun 2 pct. går i skoler med andet undervisningssprog end dansk
- Kun ca. 25 % af børnene deltager i modersmålsundervisning og endnu færre deltager i sprogstimulerende aktiviteter

Der eksisterer et direkte forhold mellem kvaliteten af de voksnes samarbejde og barnets lyst og evne til at erobre 'det nye':

Jo bedre samarbejde mellem de voksne, desto bedre overgang for barnet.

Målet for samarbejde

- At give barnet forudsætninger for at træde kompetent ind i 'det nye' og understøtte oplevelsen af at høre til (*sense of belonging*).

Sense of belonging

- Følelsen af at høre til (*sense of belonging*) indebærer oplevelsen af at have en naturlig plads i fællesskabet og at blive betragtet som én, der kan eller ved noget, der vurderes betydningsfuldt i den konkrete kontekst.
- Oplevelsen af 'at høre til' har vist sig som en af de mest afgørende faktorer for et succesfuldt skoleforløb.

(Goodenow, 1993)

De første 3-4 uger sætter 'tonen' for barnets oplevelse af sig selv i det nye miljø

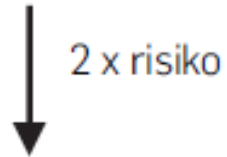

Trivsel/mistrivsel har langtidseffekt

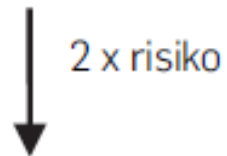

Rutters model for kumulering af risici.

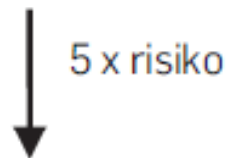
Dårlig skolegang

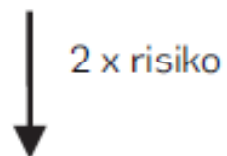
Mange forsømmelser

Tidlig skoleafslutning

Manglende uddannelseskvalifikationer

Ufaglært arbejde

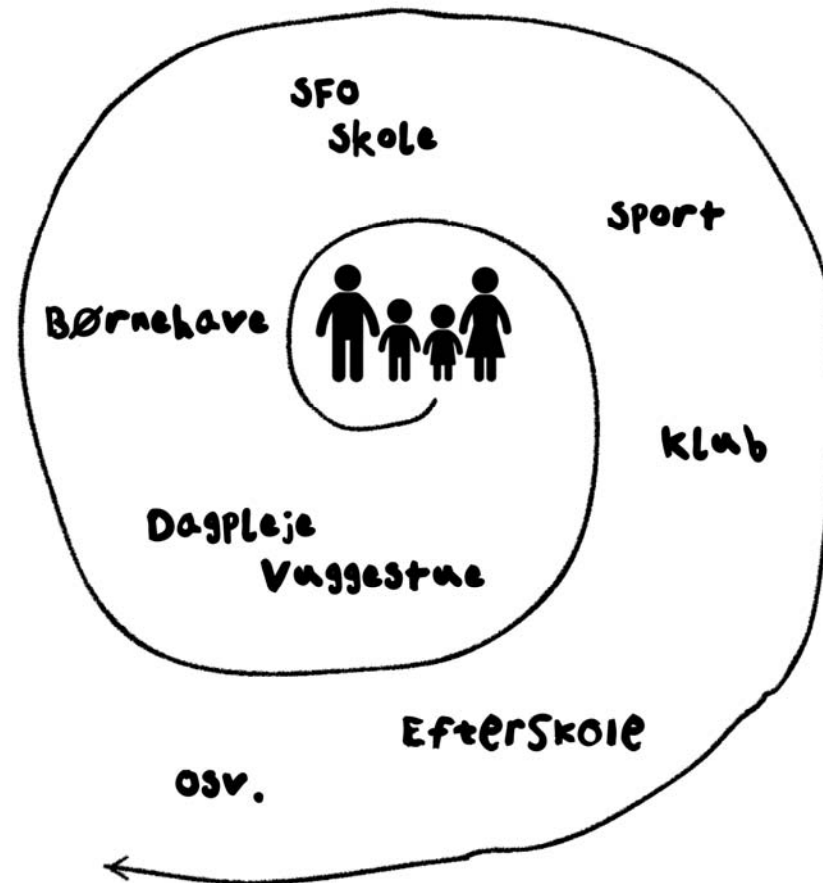

Dårligt beskæftigelsesforløb

De første erfaringer med overgange skaber 'et mønster', der reaktiveres ved efterfølgende overgange

Forbundne overgange

Skolen starter i børnehaven

- Barnets forventninger til skolen (og til sig selv i skolen) har betydning for hvordan det møder skolen
- Disse forventninger formes allerede i børnehavetiden

Forventninger formes tidligt

Rikke, der er pædagog, sidder ved et bord sammen med Benjamin og Kristoffer (5 år). De er i gang med at lave en fødselsdagstegning til Pia, som er medhjælper på stuen. Benjamin arbejder meget koncentreret, Kristoffer sidder og farver lidt på må og få. Efter nogle minutter rejser han sig op for at gå. "Nej, nej", siger Rikke. "Den går ikke! Sæt dig ned og gør din tegning færdig."

Kristoffer sætter sig ned og tegner videre et kort øjeblik. "Så!", siger han. "Nu er den færdig!" "Nej, dét er den ikke." siger Rikke. "Du kan sagtens gøre mere ved den. Du har også glemt at skrive dit navn. Når du starter i skole, så kan du heller ikke bare lige rejse dig og gå, når du ikke gider mere."

Børnenes forventninger

- Ca. 75 % overvejende positive forventninger
- Ca. 25 % overvejende negative forventninger
 - At sige farvel, at miste, savn
 - Usikkerhed over for det ukendte
 - Ikke at kunne leve op til de nye krav (især drenge)
 - At blive drillet
 - At skulle møde en ny voksen
 - At blive skældt ud
 - At skulle arbejde hårdt
 - Ikke at kende til reglerne - at være 'dum'
 - Ikke at kunne finde vej, ikke at kunne finde toiletterne, osv.

Vigtigste tryghedsfaktor er venner

Børns forestillinger om skole

”(Man skal lære at) tælle til 50, opføre sig ordentligt og høre hvad skolelæreren siger, og lære og tørre mig uden nogen ser det og hjælper mig. EBC og A og R skal der stå på min mosters store kæmpe tæer. Lære at pudse mine briller. Være sød. Ikke snakke, nive, heller ikke slå, for så bliver man sat udenfor døren. Og også hvis man skriger. Det må man ikke. Og så skal jeg også være sød ved dem, og man må heller ikke skrive på sin hånd og på biblioteksbøgerne. Og så skal man også huske ikke at skændes så ens briller ryger af, - så glasset bliver løst, for det har jeg prøvet en gang. Så må man heller ikke tage læbestift og øjenmascara på, hvis man har de voksnes med.”

(Stig Broström)

Fortællingen om Mauri

2 måneder før skolestart:

"Mauri har en positiv indstilling til at lære. Hun har et positivt billede af sig selv og en indre tryghed. Hun viser omsorg over for andre børn og tager hensyn til andre.

Hun er i stand til at lytte og kan følge komplekse instruktioner. Spørger for at finde ud af ting. Kan læse sit eget og andres navn."

2 måneder efter skolestart:

"Uanset om det er i en gruppe eller en classesituation skal Mauri opfordres til at være opmærksom. Hun er typisk mere interesseret i, hvad de andre børn laver. Indsatsen er svingende. Mauri bliver let distraheret. Det er svært for hende at sidde stille og lytte til en historie. Hun hører ofte ikke instruktioner."

(Dunlop, 2003)

Mulige implikationer:

- *At læring er kontekstuel*, dvs. den er bundet til den kontekst, hvori den læres og vanskeligt lader sig overføre til andre sammenhænge
- At der er for store pædagogiske forskelle mellem børnehave og skole
- Risiko for *kompetencetab og regression*

Barnets behov

Mange børn har brug for tolkningsstøtte

- ”Tavse emner” }
 - Eksklusion, mobning
 - Tab af relationer

*Overgangen indebærer
en reel separationsproces*

'Kære børnehave'

Kære Vivi

Jeg har det godt og nogle gange spiller jeg fodbold og jeg leger meget tit løve i Valhalla og leger i boldene og jeg savner dig rigtig meget. Jeg vil meget gerne snart komme over og besøge dig Vivi.

Kærlig hilsen Jonas

Herover har Jonas tegnet et billede af børnehaven, der ligner et stort smilende hus.

Kære Nicolai

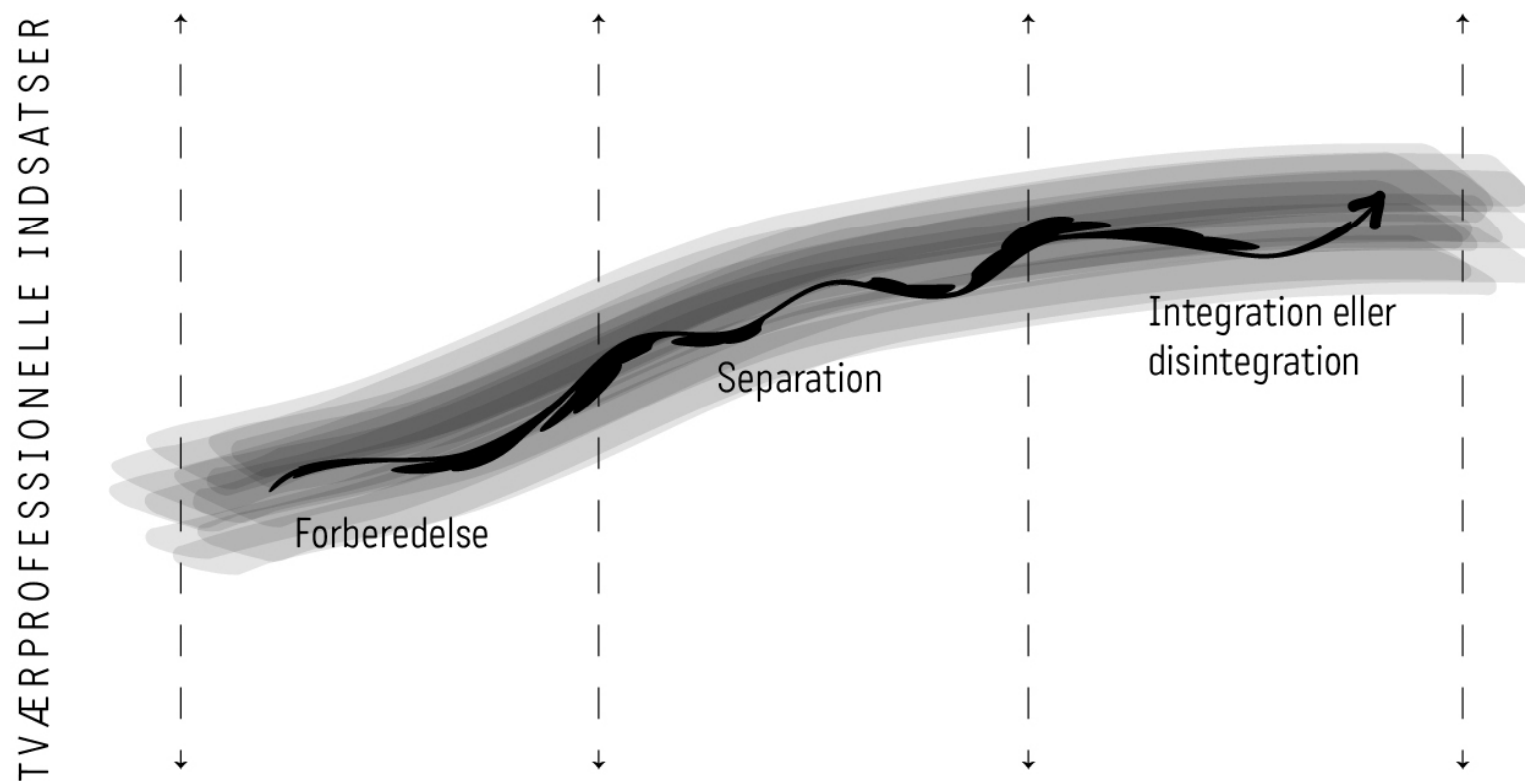
Nu kan jeg ikke lege med dig mere, for jeg er startet herovre på PIF. Ha' det godt i børnehaven. Ovre i børnehaven kan du få nye venner. Når du bliver stor kan du komme med over på fritidshjemmet.

Kærlig hilsen Mikkel

Mikkel har herunder lavet en tegning af fritidsordningen og en masse biler.

BARNETS SOCIALE, FØLELSMÆSSIGE OG KOGNITIVE FORUDSÆTNINGER

Barnets oplevelse af kompetence

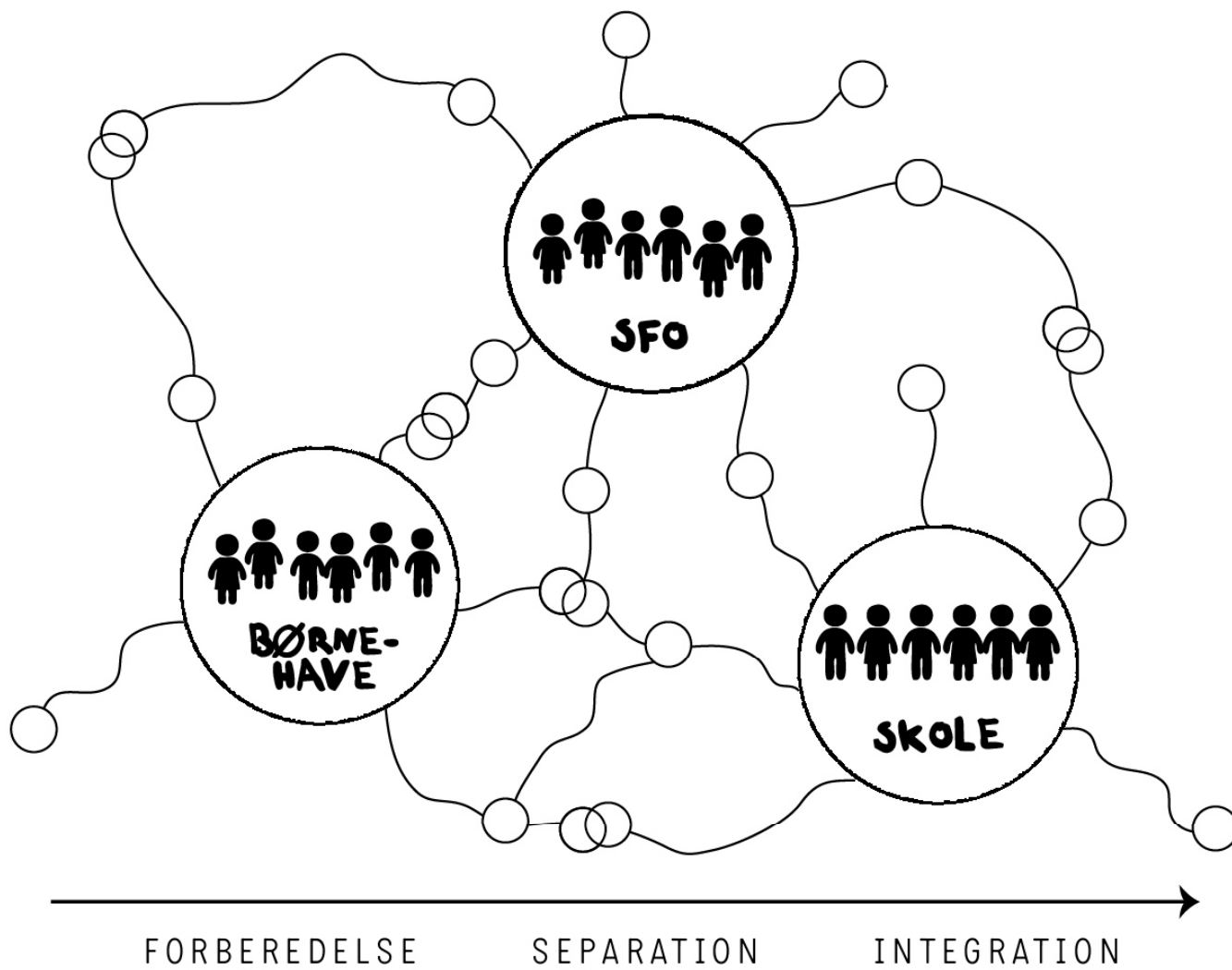
Systemets forbindelseevne

UNDERSTØTTENDE STRUKTURELLE OG PÆDAGOGISKE FORBINDELSER

Det er forbindelserne, der tæller

Jo tættere forbundet udviklingskonteksterne er, desto bedre vil barnet kunne støttes i overgangen, idet *det er gennem forbindelserne mellem konteksterne at overførslen af viden, erfaringer, læring osv., sker.*

Balancen mellem ligheder og forskelle er afgørende

(Bronfenbrenner)

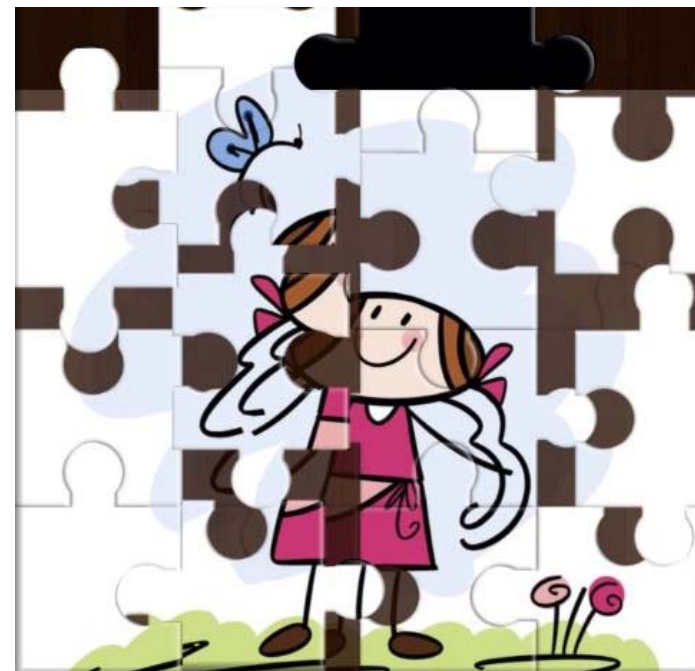
Thomas Ziehe

- God *anderledeshed* eller *veldoseret fremmedhed*.
- En forudsætning for at lære er, at det nye, vi møder, kan beskrives som god *anderledeshed* eller *veldoseret fremmedhed*

Et svagt forbundet system

- Et pædagogisk system, der er karakteriseret ved institutionelle “øer”
- De professionelle er eksperter på hver sin praksis, men uvidende om hinandens praksis
- Vanskeligt at gennemskue *hvor* og *hvordan* man kan koble sig på hinandens praksis
- Risiko for at tabe sammenhængen og helheden i børns liv og udvikling af syne

Overgangsfelter

- Overgangsobjekter
- Overgangsritualer
- Læringsspor
- Overgangsmarkører

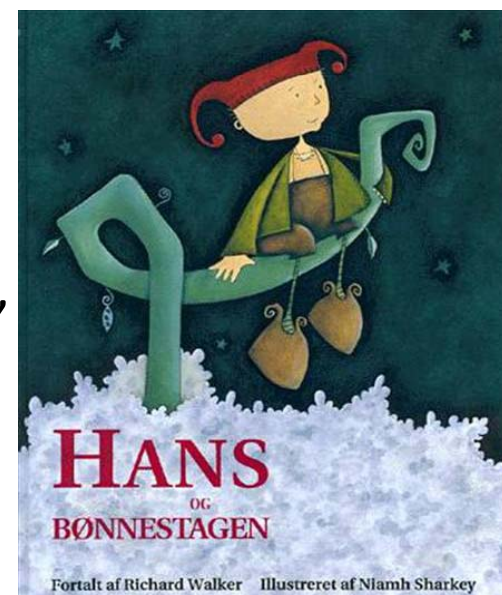

Jack og Bønnestagen

Efter at have læst eventyret om Jack og Bønnestagen fik børnene i børnehaven 'fortælleposer' med historien om Jack og bønnestagen med hjem, så de kunne fortælle forældre og søskende om eventyret.

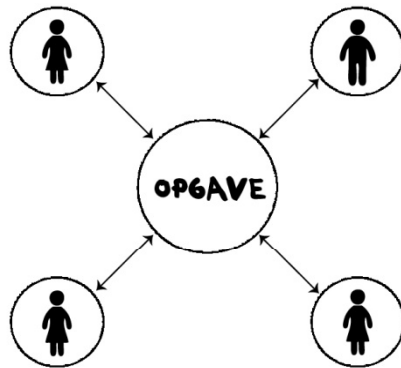
I skolen arbejdede de yngste klasser med at dramatisere eventyret, og børnehavebørnene og deres forældre blev inviteret til skolen for at se forestillingen sammen. Her fik de også mulighed for (igen) at besøge børnehaveklassen og snakke med børn og voksne skolen.

Da børnehavebørnene efter sommerferien startede i skole, havde børnene fra 1. klasse, pyntet korridoren til klassen med en lang bønnestage og dekoreret væggene med billeder fra eventyret. Emnet fortsatte nu i både 0.klasse og 1.klasse og fungerer således som et betydningsfuldt *læringsspor* fra børnehave over 0. klasse og videre til 1.klasse. (Dunlop, A. & Fabian, H., 2006)

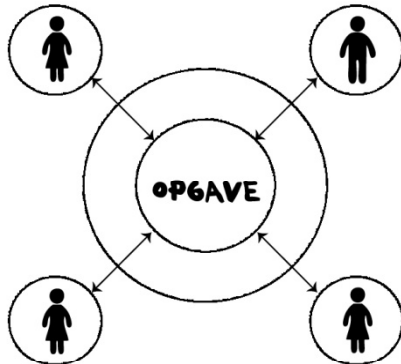

Kilde: <http://regnbuemig.blogspot.dk/2014/09/de-3-bukke-bruse-sprogkuffert-sprogpose.html>

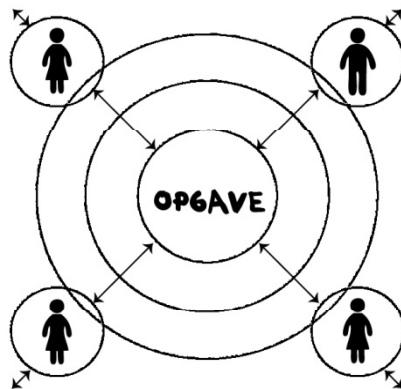
Det enkle samarbejde

*Vi løser opgaven – hver for sig!
Ingen fælles opgaveforståelse*

Det koordinerede samarbejde

*Vi koordinerer indsatser – men løser dem hver for sig!
Begyndende fælles opgaveforståelse*

Det samskabende samarbejde

*Vi løser opgaven i dialog og med fælles opgaveforståelse.
Udvikler ideer og metoder sammen.
Arbejder sammen og hver for sig.*

Hvad kunne du bruge i oplægget?

1. Tænk i tavshed, skriv et par pointer (2 min.)
2. Snak med sidemand: Hvad inspirerede dig?
Hvordan kan du anvende det i egen praksis
(5 min.)
3. Evt. spørgsmål og kommentarer

